

Udkast til tale til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål AE og AF (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Samrådsspørgsmål AE:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer regeringen har taget og påtænker at tage for at forebygge de forfærdelige sager om »æresdrab«, hvor en mand (og i sjældne tilfælde en kvinde) dræber sine børn og i nogle tilfælde også ægtefælle eks-ægtefælle, af uklare årsager, men i et vist omfang ud fra nogle æresbegreber om ikke at kunne bære at leve videre med at have mistet arbejde, spillet penge op, være skilt eller andet.”

Samrådsspørgsmål AF:

”Ministeren bedes redegøre for, om der er iværksat forskning på området, og om der i Det Kriminalpræventive Råd eller i andre sammenhænge arbejdes med forebyggende initiativer. F.eks. om der er overvejelser i forbindelse med skilsmissesager, om der overvejes kampagner eller andre tiltag for at ændre holdningen fra at børn er forældres ejendom til at de er selvstændige mennesker; om der har været drøftelser med Børnerådet og/eller andre børneorganisationer om hvad der kan gøres for at forebygge disse forfærdelige og tragiske »æresdrab«.”

[Indledning]

1. De stillede samrådsspørgsmål, som jeg vil tillade mig at besvare samlet, vedrører de dybt tragiske sager, som vi har været vidne til i de senere år, hvor en forælder f.eks. efter en fyring fra arbej-

det eller en skilsmisse føler sig ydmyget, marginaliseret og magtesløs i en sådan grad, at den pågældende vælger at dræbe sine børn og i nogle tilfælde også sin nuværende eller tidligere ægtefælle.

Eftersom jeg allerede ved flere lejligheder har besvaret skriftlige spørgsmål om dette emne, vil jeg indledningsvis tillade mig at henvise til disse besvarelser, som mit svar her i dag naturligt vil tage udgangspunkt i.

Det drejer sig om 5 spørgsmål fra Retsudvalget – spørgsmål nr. 1074, 1075 og 1158 fra sidste folketingssamling og spørgsmål nr. 632 og 633, som jeg har besvaret i mandags.

[Ubegribelige handlinger]

2. Jeg vil gerne starte med at sige, at det vel for os alle kan være nærmest umuligt at forstå, at man som forælder kan komme så langt ud, at der ikke synes anden udvej end at dræbe sine egne børn.

Det er jo en helt forfærdelig situation, og det er klart, at vi selvfølgelig som samfund skal gøre alt, hvad der måtte være muligt for at forhindre sådanne tragiske tilfælde.

[Ikke muligt at pege på konkrete forebyggende tiltag]

3. Regeringen er da således også generelt meget opmærksom på muligheden for at iværksætte tiltag, der kan styrke indsatsen over for kriminalitet, herunder også via en forebyggende indsats.

Det er imidlertid regeringens vurdering, at det ikke er muligt at målrette mere specifikke præventive tiltag i relation til den omtalte type sager. Og jeg må derfor også allerede her indledningsvis sige, at regeringen ikke har aktuelle planer om at iværksætte særskilte forebyggende tiltag over for denne type sager.

[Ikke muligt at forudse denne type drab]

4. Det er imidlertid på ingen måde udtryk for ligegyldighed over for disse ulykkelige sager. Men som det også fremgår af mine besvarelser til Retsudvalget, er det Rigspolitiets vurdering, at det generelt er overordentlig vanskeligt på forhånd at identificere disse sager, hvor et familiemedlem på grund af lavt selvværd eller lignende kan frygtes at ville dræbe sine allernærmeste.

Selv ægtefællen og den øvrige nærmeste familie vil oftest ikke have en konkret mistanke, der kan give mulighed for at afværge sådanne drab i tide.

I de tilfælde, som vi har været vidne til, er drabene eksempelvis sket efter, at gerningsmanden har døjet med nogle personlige problemer af en karakter, som langt de fleste almindelige mennesker ellers er i stand til at løse på fornuftig vis – det har derfor været helt uventet, at den pågældende kunne finde på at reagere med en så forfærdelig handling.

[Det Kriminalpræventive Råd]

5. Jeg kan i den forbindelse også henvise til, at jeg til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmålene har indhentet en udtalelse fra Det Kriminalpræventive Råd. Rådet har over for mig oplyst,

at man ikke har initiativer rettet specifikt mod forebyggelse af den omtalte type drab.

Det er således rådets opfattelse, at disse – heldigvis få – sager opstår som følge af akutte og oftest uforudsigelige livskriser, og at sagerne er karakteriseret ved at opstå pludseligt og uventet i – tilsyneladende – velfungerende familier.

Rådet sammenligner sagerne med selvmord og mener ikke, at sådanne sager kan forebygges på samme måde som f.eks. vold.

[Forskningsprojekter]

6. Af de samme grunde har jeg heller ingen aktuelle planer om at tage initiativ til at igangsætte forskningsprojekter inden for Justitsministeriets område vedrørende sager om familiedrab.

Jeg er i den forbindelse også nødt til at sige, at der kun er afsat et vist antal midler til forskning på det kriminalitetsforebyggende område – og når man skal prioritere inden for disse rammer, må man foretage en afvejning, hvori bl.a. indgår udsigten til, at forskning vil bidrage med væsentlig ny viden, der kan anvendes til at forebygge sagerne.

[Vold i nære relationer]

7. Når det er sagt, vil jeg samtidig understrege, at regeringen har igangsat en række forebyggende initiativer, som i et vist omfang må antages også at kunne have betydning i forhold til forebyggelse af familiedrabssager.

På Justitsministeriets område vil jeg fremhæve regeringens strategi om vold i nære relationer.

Strategien har som sit primære formål at reducere antallet af ofre for partnervold ved at styrke det forebyggende arbejde. Samtidig skal en stærk forankring af indsatsen sikre, at alle relevante aktører arbejder tæt sammen.

Endvidere er vold i samlivsforhold et højt prioriteret indsatsområde for politiet. Politiets indsats i den forbindelse er forankret i strategien fra 2007 om en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Strategiens formål er at intensivere indsatsen over for alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser, bl.a. ved udbygning af samarbejdet mellem politiet, sundhedsvæsenet og de sociale myndigheder samt ved en effektiv anvendelse af reglerne om tilhold og bortvisning af voldelige partnere fra det fælles hjem.

Herudover har Det Kriminalpræventive Råd fokus på forebyggelse af vold blandt kærester og er på den måde med til generelt at fremme det ligeværdige og respektfulde forhold, hvor man løser konflikter med dialog og ikke med vold.

[Rådgivningsmuligheder for brudte familier]

8. Inden for det familieretlige område har regeringen bl.a. med forældreansvarsloven fokus på at belyse barnets perspektiv, så barnet synliggøres for forældrene, og så det er barnets behov, der sættes i centrum.

For at hjælpe forældre til at finde frem til den bedste løsning for et barn i sager om bl.a. forældremyndighed og samvær og for samtidig at reducere konflikten mellem forældrene mest muligt er der etableret en række konfliktløsende tilbud i form af bl.a. møder mellem forældre, børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling.

Målgruppen i den forbindelse kan eksempelvis være forældre, hvor den ene part har psykiske eller sociale problemer.

Der findes herudover en ordning med parrådgivning for konflikt-ramte forældre, der ønsker at bevare parforholdet eller gøre en samlivsophævelse så skånsom for barnet som muligt.

Formålet med parrådgivningen er at tilbyde en forebyggende indsats, der kan modvirke, at børn kommer i klemme som følge af forældrenes indbyrdes problemer og konflikter.

[Socialministeriet]

9. Herudover kan jeg nævne, at der inden for Socialministeriets område er regler om skærpet underretningspligt for fagpersoner med kontakt til børn og unge. Reglerne har til formål at identificere bl.a. problemer i hjemmet og forebygge, at problemerne udvikles.

Kommunerne har endvidere pligt til at tilbyde generel rådgivning for borgere, der befinder sig i en livskrise, og der eksisterer mandekrisecentre og behandlingstilbud til voldelige mænd.

[Afslutning]

10. Jeg er opmærksom på, at de mange tilbud og initiativer, som jeg netop har været inde på, ikke i første række er sat i værk med henblik på specifikt at forebygge de sager, som samrådsspørgsmålene tager sigte på.

Men der er tale om initiativer, der har til formål at undgå og forebygge bl.a. konflikter i parforhold og at fastholde eller etablere et samarbejde mellem skilte forældre. Det vil forhåbentlig også kunne hjælpe til at forhindre, at nogle kommer så langt ud og føler sig så magtesløse, at personlige problemer ender med at føre til drab på børn.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at jeg – ligesom andre – bliver dybt berørt hver gang vi hører om et nyt eksempel på disse familietragedier.

Og selv om der heldigvis ikke er tale om hverdagsforeteelser, er hvert eneste tilfælde alligevel ét tilfælde for meget.

Men selv om det falder os politikere vanskeligt, må vi imidlertid nok erkende, at her er et område, hvor det ikke – hvor gerne vi end ville – er muligt at lave målrettede politiske indgreb, der kan fjerne problemet.

Tak.